

Finansdepartementet 1. november 2019

Høringsnotat
Utkast til forskrift om gjennomføring av opplysningsplikt etter
sentralbankloven

1. Innledning og bakgrunn

Stortinget vedtok ny sentralbanklov 17. juni 2019. Loven er basert på et forslag i Prop. 97 L (2018–2019) *Lov om Norges Bank og pengevesenet mv.* (sentralbankloven). Lovforslaget bygger på sentralbanklovutvalgets utredning NOU 2017: 13 *Ny sentralbanklov. Organiseringen av Norges Bank og Statens pensjonsfond utland*. Sentrale deler av utvalgets utredning ble drøftet i Meld. St. 7 (2018-2019) Om ny sentralbanklov. Den nye sentralbankloven trer i kraft 1. januar 2020. I den forbindelse er det behov for revisjon av lovens tilhørende forskrifter.

Det fremgår av sentralbankloven av 1985 (lov 24. mai 1985 nr 28) § 27 at Kongen ved forskrift eller enkeltvedtak kan bestemme at foretak i finansiell sektor skal gi banken opplysninger om sin virksomhet som er nødvendig for bankens arbeid. Kongen kan videre bestemme at andre institusjoner, foretak og privatpersoner som er aktører i verdipapirmarkedet, driver betalingsformidling eller yter tjenester mot finansiell sektor, skal pålegges slik opplysningsplikt. Kongen kan i forskrift fastsette regler om omfanget og gjennomføringen av opplysningsplikt fastsatt i § 27. Kongens kompetanse er delegert til departementet, jf. delegeringsvedtak av 20. juni 2003 nr. 730. Med hjemmel i bestemmelsen har Finansdepartementet fastsatt forskrift 30. november 2005 nr. 1351 om gjennomføring av opplysningsplikt etter § 27 i sentralbankloven. Etter forskriften § 2 er kompetansen til å pålegge opplysningsplikt delegert videre til Norges Bank.

Sentralbankloven § 27 er videreført i ny sentralbanklov § 5-3. Opplysningsplikten er i den nye loven utvidet, og omfatter nå også andre virksomheter registrert i Foretaksregisteret. I tillegg kan Finansdepartementet ved forskrift eller enkeltvedtak gi Norges Bank adgang til å kreve inn opplysninger fra Skatteetaten, Regnskapsregisteret, Konkursregisteret og Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Slik opplysningsplikt kan bare ilegges når det er nødvendig for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten, for å løse oppgaver pålagt etter annen lov, eller for å overholde Norges avtaler med en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Etter ny lov § 5-3 fjerde ledd kan departementet i forskrift fastsette utfyllende bestemmelser til § 5-3, herunder fastsette på hvilken måte opplysningene skal gis og hvilken dokumentasjon som skal følge med.

Høringsnotatets del 2 beskriver endringer i de ulike bestemmelsene i utkastet til forskrift. Del 3 omtaler administrative og økonomiske konsekvenser av utkastet til forskrift, mens del 4 inneholder utkastet til forskrift.

2. Nærmere om forskriftsutkastet

Hvilke opplysninger forskriften gjelder for, utkastet § 1

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende § 1. Ordlyden er endret i tråd med ny lov § 5-3 første ledd. Etter ny lov kan opplysninger innhentes dersom opplysningene er nødvendige for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten, for å løse oppgaver banken er pålagt etter annen lov, eller for å overholde Norges avtaler med fremmed stat

eller internasjonal organisasjon. Videre er definisjonen av rapportør foreslått flyttet fra gjeldende § 3 til utkastets § 1.

Hvem som kan pålegges opplysningsplikt, utkastet § 2

Bestemmelsen er utvidet sammenlignet med gjeldende § 2 for å dekke aktører som ikke tidligere kunne ilegges opplysningsplikt, jfr ny sentralbanklov § 5-3 første og annet ledd. Dette gjelder andre virksomheter registrert i Foretaksregisteret, Skatteetaten, Regnskapsregisteret, Konkursregisteret og Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Bestemmelsen viderefører delegering av kompetansen til å pålegge opplysningsplikt til Norges Bank. Oppstillingen i andre ledd er justert i lys av finansforetaksloven, verdipapirfondloven og betalingssystemloven.

Pålegg om opplysningsplikt, utkastet § 3

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende § 3. Definisjonen av rapportør foreslått flyttet fra gjeldende § 3 til utkastets § 1.

Kravspesifikasjon, utkastet § 4

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende § 4. Det er presisert at Norges Bank i vedtaket om opplysningsplikt skal oppgi formålet med tilgang til de aktuelle opplysningene, i tillegg til relevans og nødvendighet. Anmodningen om å søke opplysningspliktens innhold og omfang utarbeidet i samarbeid med rapportøren er justert og flyttet til § 5.

Rapporteringsformat og oversendelsesmåte, utkastet § 5

I bestemmelsen er en videreføring av gjeldende § 5. Betegnelsen «rapporterings skjema» er endret til «rapporteringsformat». Videre er det presisert at Norges Bank ved vurderingen av rapporteringsformat og oversendelsesmåte skal ta hensyn til rapportørens kostnader og etablert praksis for rapportering til det offentlige. Bestemmelsen om at opplysningspliktens innhold og omfang bør søkes utarbeidet i samarbeid med rapportøren før Norges Bank fatter vedtak om opplysningsplikt er endret til at rapportøren bør ha fått anledning til å uttale seg om opplysningspliktens innhold og omfang, samt om rapporteringsformat og oversendelsesmåte før vedtak fattes.

I tråd med ny sentralbanklov § 5-3 første og annet ledd er det presisert at opplysninger gitt fra institusjoner, foretak eller privatpersoner nevnt i § 2 første ledd fremskaffes, tilrettelegges og oversendes vederlagsfritt til Norges Bank, mens det kan kreves vederlag for kostnader ved å oppfylle opplysningsplikten for etater nevnt i § 2 tredje ledd dersom det belaster disse etatenes budsjetter. Størrelsen på vederlaget skal ikke overstige kostnadene opplysningsplikten medfører for etaten.

Valutakurser og annen statistikk, utkastet § 6

Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av gjeldende § 9. Ordlyden er endret for å presisere at bestemmelsen gjelder Norges Banks oppgaver med å sørge for at veiledende valutakurser mot norske kroner er tilgjengelige for offentligheten, jfr. ny sentralbanklov § 1-7 annet ledd. Videre kan tilsvarende opplysninger også innhentes til

utarbeidelse av annen statistikk, som betalingsformidlingsstatistikk, verdipapirstatistikk og rentestatistikk. Innhenting av opplysninger for slik statistikkutarbeidelse er dekket av gjeldende §§ 6 – 8, men slik statistikkutarbeidelse er ikke lenger en pålagt oppgave etter ny sentralbanklov. Det foreslås derfor at gjeldende §§ 6 – 8 utgår. Bestemmelsen i ny § 6 er likevel ikke til hinder for at Norges Bank kan innhente slike opplysninger, dersom det er i tråd med bestemmelsen i § 1.

Videreformidling av opplysninger, utkastet § 7

Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av gjeldende § 12. Etter gjeldende bestemmelse kan Norges Bank videreformidle opplysninger hentet inn med hjemmel i forskriften til bruk for statistikkproduksjon i Statistisk Sentralbyrå og for Finanstilsynets tilsyn med soliditet og finansiell stabilitet. I forslaget foreslås dette endret til de institusjoner som er nevnt i sentralbankloven § 5-2 fjerde ledd, som definerer hvilke institusjoner taushetsplikten etter § 5-2 første og annet ledd ikke gjelder overfor. Videre er det presisert at med mindre noe annet er nødvendig ut fra formålet med videreformidlingen av opplysningene skal videreformidling av personopplysninger skje i aidentifisert form, i motsetning til «anonymisert» som er betegnelsen i gjeldende forskrift, ettersom opplysninger i anonymisert form ikke vil falle inn under kategorien personopplysninger. Bestemmelsen om at Norges Bank kan videreformidle opplysninger til Den internasjonale betalingsbank (BIS) er foreslått slettet, ettersom det dekkes av § 1.

Tvangsmulkt, utkastet § 8

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende § 13. Det er presisert at tvangsmulkt kan forfalle til betaling fra et senere tidspunkt enn fristen for å rapportere er utløpt, dersom Norges Bank bestemmer det. Bestemmelsene om at tvangsmulkt kan inndrives ved utlegg, og at Norges Bank i særlige tilfeller kan ettergi tvangsmulkten helt eller delvis er foreslått tatt ut, ettersom det samme følger av tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 og forvaltningsloven § 51.

Ikrafttredelse, utkastet § 9

Forskriften trer i kraft 1. januar 2020. Fra samme tid oppheves forskrift om gjennomføring av opplysningsplikt av 30. november 2005 nr 1351 etter § 27 i lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv.

3. Administrative og økonomiske konsekvenser

Opplysningsplikten er utvidet sammenlignet med gjeldende sentralbanklov, og flere aktører enn tidligere vil kunne ilegges opplysningsplikt dersom det er nødvendig for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten, for å løse oppgaver pålagt etter annen lov, eller for å overholde Norges avtaler med en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Denne utvidelsen følger imidlertid av ny sentralbanklov, og ikke av forskriften. Det antas ikke at de utfyllende bestemmelsene som reguleres i denne forskriften vil ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning. Bestemmelsene er i hovedsak en videreføring av gjeldende forskrift.

4. Utkast til forskrift om gjennomføring av opplysningsplikt etter § 5-3 i ny sentralbanklov

FORSKRIFT OM GJENNOMFØRING AV OPPLYSNINGSPLIKT ETTER § 5-3 I SENTRALBANKLOVEN

§ 1 *Hvilke opplysninger forskriften gjelder for*

Forskriften gjelder rapportering av opplysninger som er nødvendige for å oppfylle formålet for sentralbankvirksomheten, for å løse oppgaver banken er pålagt etter annen lov, eller for å overholde Norges avtaler med fremmed stat eller internasjonal organisasjon.

Med rapportør menes i denne forskriften institusjoner, foretak eller privatpersoner som etter § 2 er pålagt opplysningsplikt.

§ 2 *Hvem som kan pålegges opplysningsplikt*

Norges Bank kan pålegge institusjoner og foretak i finansiell sektor plikt til å gi opplysninger som nevnt i § 1. Samme pålegg om opplysningsplikt kan gis institusjoner, foretak og privatpersoner som er aktører i verdipapirmarkedet, driver betalingsformidling eller yter tjenester til finansiell sektor. Norges Bank kan også pålegge andre virksomheter registrert i Foretaksregisteret slik opplysningsplikt.

Med institusjoner og foretak innenfor finansiell sektor menes bl.a.:

- a) finansforetak etter finansforetaksloven § 1-3,
- b) betalingsforetak etter finansforetaksloven § 2-10,
- c) opplysningsfullmektiger etter finansforetaksloven § 2-10a,
- d) e-pengeforetak etter finansforetaksloven § 2-11,
- e) andre selskaper, foreninger og stiftelser som har til formål å yte eller formidle kreditt,
- f) statlige låneinstitutter,
- g) verdipapirregistre,
- h) fondsforvaltningsselskaper etter verdipapirfondloven § 1-2 (1) nr. 2,
- i) verdipapirforetak,
- j) sentrale motparter,
- k) deltakere etter betalingssystemloven § 1-3,
- l) regulerte markedsplasser mv. og
- m) filialer i Norge av utenlandske institusjoner og foretak mv. som nevnt i bokstavene a) til l).

Norges Bank kan også kreve opplysninger som nevnt i § 1 fra

- a) Skatteetaten
- b) Regnskapsregisteret og Konkursregisteret
- c) Arbeids- og velferdsetaten (NAV)

Opplysninger fra Arbeids- og velferdsetaten er begrenset til opplysninger fra arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret og opplysninger om registrert arbeidsledighet.

§ 3 Pålegg om opplysningsplikt

Plikt til å gi opplysninger inntreffer når Norges Bank ved vedtak rettet mot en eller flere bestemte rapportører, har gitt skriftlig pålegg om det.

Norges Bank skal fastsette frist for oversendelse av opplysningene. Oversittelse av fristen kan utløse tvangsmulkt etter bestemmelsene i § 8.

§ 4 Kravspesifikasjon

I vedtaket om opplysningsplikt skal Norges Bank gi rapportøren informasjon om hvilke opplysninger som ønskes rapportert, og formål, relevans og nødvendighet av å få tilgang til de aktuelle opplysninger.

§ 5 Rapporteringsformat og oversendelsesmåte

Norges Bank skal fastsette hvilke rapporteringsformater og oversendelsesmåte som rapportøren skal bruke. Ved vurderingen skal Norges Bank ta hensyn til rapportørens kostnader og etablert praksis for rapportering til det offentlige.

Før Norges Bank fatter vedtak om opplysningsplikt, bør rapportøren ha fått anledning til å uttale seg om opplysningspliktens innhold og omfang, samt om rapporteringsformat og oversendelsesmåte.

Opplysninger fra rapportører etter § 2 første ledd fremskaffes, tilrettelegges og oversendes vederlagsfritt til Norges Bank.

For opplysninger gitt etter § 2 tredje ledd kan det kreves vederlag for kostnader ved å oppfylle opplysningsplikten dersom det belaster disse etatenes budsjetter. Størrelsen på vederlaget skal ikke overstige kostnadene opplysningsplikten medfører for etaten.

§ 6 Valutakurser og annen statistikk

For å få opplysninger som er nødvendige for å sørge for at veiledende valutakurser mot norske kroner er tilgjengelige for offentligheten kan Norges Bank be rapportøren opplyse om blant annet omsetning og volum i valutamarkedet fordelt på valutaslag, motparter, instrumenter og løpetid. Tilsvarende opplysninger kan også innhentes til utarbeidelse av annen statistikk, som betalingsformidlingsstatistikk, verdipapirstatistikk og rentestatistikk.

§ 7 Videreformidling av opplysninger

Norges Bank kan videreformidle opplysninger innhentet med hjemmel i denne forskrift til de institusjoner som er nevnt i sentralbankloven § 5-2 fjerde ledd. I tillegg kan opplysningene videreformidles til Statistisk sentralbyrå for bruk i statistikkproduksjon.

Videreformidling av personopplysninger skal skje i aidentifisert form, med mindre noe annet er nødvendig ut fra formålet med videreformidlingen av opplysningene.

§ 8 *Tvangsmulkt*

Norges Bank kan etter sentralbankloven § 5-4 og forskriften her ilegge rapportøren tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan enten fastsettes som engangsmulkt eller som løpende tvangsmulkt. Engangsmulkt kan gjentas ved fastsetting av ny rapporteringsfrist. Ved løpende tvangsmulkt påløper mulkten inntil rapporteringsplikten er oppfylt.

Ved fastsettelse av mulktens størrelse skal det blant annet tas hensyn til rapportørens kostnader ved å oppfylle rapporteringsplikten slik at mulkten får tilstrekkelig forebyggende virkning. Ved gjentatt tvangsmulkt kan mulkten settes til et høyere beløp.

Tvangsmulkt forfaller til betaling fra det tidspunkt fristen for å rapportere er utløpt, eller på et senere tidspunkt som Norges Bank bestemmer. Løpende tvangsmulkt forfaller til betaling etter hvert som den påløper.

§ 9 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2020.

Fra samme tid oppheves:

forskrift om gjennomføring av opplysningsplikt av 30. november 2005 nr 1351 etter § 27 i lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv.